

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ ПРОЕКТІВ В РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМАХ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Хрутьба В.О., кандидат технічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Євдокимова А.В., Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Луганськ, Україна
Федечко А.І., Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Луганськ, Україна

FEATURES OF INFORMATION AND EDUCATIONAL PROJECTS IN REGIONAL PROGRAMMES OF WASTE MANAGEMENT

Khrutba V.O., Ph.D in Technical Science, National Transport University, Kyiv, Ukraine
Evdokimova A.V., Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, Luhansk, Ukraine
Fedechko A.I., Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, Luhansk, Ukraine

ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ В РЕГИОНАЛЬНЫХ ПРОГРАММАХ ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ

Хрутьба В.А., кандидат технических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Євдокимова А.В., Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля, Луганск, Украина

Федечко А.И., Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля, Луганск, Украина

Постановка проблеми. В Україні протягом останнього часу продовжує відбуватися прогресуюче накопичення відходів як у промисловому, так і в побутовому секторі, не є виключенням і місто Київ. Розрив між прогресуючим накопиченням відходів і заходами, спрямованими на запобігання їх утворенню, загрожує не тільки поглибленням екологічної кризи, а й загостренням соціально-економічної ситуації в цілому [1].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 січня 2013 р. № 22-р схвалена Концепція Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки. Для столиці питання поводження з відходами на сьогоднішній день є одним із найбільш проблематичних, оскільки кількість побутових відходів (ПВ), що утворюється на території м.Києва досягає 1,100 млн т. Саме з метою розв'язання проблеми у 2010 році була прийнята міська Програма поводження з побутовими відходами у м. Києві на 2010 - 2015 р.р. (рішення Київської міської ради V сесії VI скликання від 8.07.10 р. №996/4434). Реалізація Програми поводження з побутовими відходами в м.Києві передбачає впровадження ряду системних заходів, що дозволять створити умови, що сприятимуть забезпеченню повного збирання, перевезення, утилізації та захоронення побутових відходів і обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, а також розширення і модернізація діючих потужностей із збирання, перероблення та захоронення побутових відходів, створення ефективної системи управління у сфері поводження з відходами. Заходи програми, крім всього іншого, передбачають впровадження роздільного збирання побутових відходів. Для забезпечення реалізації заходів щодо розвитку системи поводження з відходами у місті Києві, ознайомлення киян з основними тенденціями природоохоронної політики у сфері поводження з побутовими відходами Комунальне підприємство виконавчого органу Київради (КМДА) "Київкомунсервіс" інформує та залучає населення до впровадження технології селективного збирання побутових відходів.

Особливістю Програми поводження з побутовими відходами в м.Києві на 2010 - 2015 роки є постійне підвищення екологічної свідомості населення за рахунок впровадження інформаційно-просвітницького проекту, що на даний час впроваджується в закладах системи освіти в м.Києва. Досвід показує, що найбільш ефективні результати досягаються при залученні до проведення інформаційно-просвітницької кампанії широкого кола освітян – вчителів загально-освітніх шкіл та

викладачів ВНЗ, які формують екологічно дружній світогляд підростаючого покоління різними методами неформальної позашкільної освіти.

Використання сучасних підходів проектного управління дозволяє не тільки підвищувати ефективність та результативність реалізації окремих проектів Програми, а й сформувати методичні підходи щодо управління інформаційно-освітніми проектами в регіональних програмах поводження з відходами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливу роль у розвитку основ мінімізації відходоутворення відіграли вчені, зокрема Б.М. Данилишин, Г.П.Виговська, В.С. Міщенко, В.Г.Петрук, В.Я. Шевчук. Велика кількість робіт характеризує методи і засоби утилізації відходів у різних галузях промисловості [2]. Формування програми поводження з відходами регіону як об'єкту управління розглянуто в [3]. Питання реалізації просвітницької складової комплексної моделі сміттєзбирання при управлінні проектом роздільного збору ПВ розглянуто в [4]. В [5] розроблена модель проекту інформаційно-просвітницького проекту щодо роздільного збору ТПВ в Києві. Результати реалізації окремих просвітницьких проектах в закладах освіти представлено в попередніх дослідженнях [1,2].

Метою статті є аналіз результатів впровадження інформаційно-освітніх проектів в Регіональних програмах поводження з відходами.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі задачі:

- розробка креативного шаблону проекту проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань роздільного збору побутових відходів;
- особливості управління проектом "Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами";
- аналіз заходів проекту;
- результати впровадження проекту.

Виклад основних матеріалів дослідження. Виконання міської Програми поводження з побутовими відходами у м. Києві на 2010 - 2015 р.р. можливо тільки при узгодженні і одночасному виконання основних напрямків її реалізації, а саме:

- підвищення ефективності роботи перевізників ПВ,
- підвищення ефективності роботи підприємств житлово-комунального господарства,
- підвищення рівня інформованості населення з питань роздільного збору ТПВ.

Підвищення рівня інформованості населення дозволяє знизити рівень відходоутворення населення за рахунок повторного використання відходів та підвищити рівень використання відходів, як вторинної сировини за рахунок роздільного збору. Найчастіше впроваджується пасивними та активними методами.

До пасивних методів відносяться розміщення реклами на рекламних щитах та біг-бордах, реклама та телебаченні, радіо та на громадському транспорті. Перевагами цих методів є їх постійна дія на свідомість населення, проте основним недоліком є відсутність можливості кількісної оцінки результатів, що не дозволяє визначити ефективність цих заходів.

До активних методів підвищення інформованості населення відносять впровадження проектів інформаційного супроводу програми впровадження роздільного збору відходів безпосередньо в закладах освіти із залученням широкого кола освітян – вчителів загально-освітніх шкіл та викладачів ВНЗ, які формують екологічно дружній світогляд підростаючого покоління різними методами неформальної позашкільної освіти.

Проведений аналіз дозволив профілювати місію проекту інформаційного супроводу програми впровадження роздільного збору відходів в столиці — створити постійно діючу систему інформування населення шляхом організації та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами як засіб підвищення рівня культури з поводження з відходами.

Аналіз результатів впровадження заходів дозволив побудувати креативний шаблон проекту проведення інформаційної компанії з питань роздільного збору відходів, визначити його цілі і задачі та результати. Кількісною оцінкою проекту є кількість учасників заходів, якісні результати знайшли своє відображення в пропозиціях учасників і заходах, що впроваджувалися після реалізації проекту. Креативний шаблон проекту "Інформаційна компанія з питань роздільного збору ПВ в закладах освіти" приведено в табл. 1.

Таблиця 1 - Креативний шаблон проекту "Інформаційна компанія з питань роздільного збору ПВ в закладах освіти м.Києва"

Проблема, на вирішення якої спрямований проект	Високий рівень утворення відходів. Низький рівень культури поводження з відходами населення м.Києва
Сфера діяльності	Освіта
Предмет діяльності	Система управління поводження з відходами; система екологічної освіти
Місія проекту	Підвищення рівня культури поводження з відходами. Зниження рівня забруднення довкілля, підвищення екологічної безпеки міста.
Продукт проекту	Кількість проведених лекцій, семінарів, тренінгів та майстер-класів; кількість учасників заходів.
Результат впровадження продукту проекту	Підвищення рівня інформування населення про поводження з відходами та вплив відходів на навколишнє середовище; підвищення рівня знань школярів, що зможе привести до підвищення відсотку сортованого сміття.
Цільова аудиторія	Населення м.Києва, вчителі, учні, студенти, громадські організації
Ціль проекту	Організація і проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами
Задачі проекту	Визначення та підбір цільової аудиторії для проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами
	Узгодження графіку проведення лекторіїв та тренінгів (майстер-класів) з питань поводження з відходами
	Підготовка та узгодження матеріалів для забезпечення проведення лекторіїв та тематичних тренінгів
	Проведення лекторіїв, тренінгів (майстер-класів)
	Аналіз результатів проведення лекторіїв, тренінгів
Джерела фінансування	Кошти Фонду охорони навколишнього природного середовища
Часові обмеження реалізації проекту	1 рік

На підставі п. 8.14 Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 07.03.2013 № 295 "Про забезпечення на 2013 рік природоохоронних заходів" на період з 1.11.13 р. по 25.12.13 р. заплановано проведення ряду тематичних лекторіїв, тренінгів (майстер-класів) з питань поводження з побутовими відходами з освітянською громадою Голосіївського, Деснянського, Дарницького, Дніпровського, Оболонського, Святошинського, Солом'янського Печерського, Подільського та Шевченківського районів. Цільовою аудиторією проекту є вчителі природничого циклу, класні керівники, заступники директорів з виховної роботи, директори шкіл. Виконувався проект в Національному транспортному університеті.

Метою проекту "**Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами**" є проведення циклу лекцій з питань поводження з відходами та майстер-класи, щодо повторного використання відходів.

На стадії ініціації проекту визначається цільова аудиторія тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з ПВ; складено та узгоджено графік проведення лекторіїв та тренінгів (майстер-класів) з питань поводження з відходами; підготовлено та узгоджено матеріали для забезпечення проведення лекторіїв.

Планування проекту включає розробку типового шаблону мікро-проекту безпосередньої організації заходу, що приведено на рис.1.

Запрошення вчителів кожного району було організовано в 4 етапи.

Етап 1. Узгодження з Управліннями освіти Голосіївської, Деснянської, Дарницької, Дніпровської, Оболонської, Святошинської, Солом'янської Печерської, Подільської та Шевченківської районних в м.Києві державних адміністрацій місця та часу проведення тематичних лекторіїв, тренінгів (майстер-класів) з питань поводження з побутовими відходами з освітянською громадою районів.

Етап 2. За тиждень до проведення заходу в школи відповідних районів направлені факси із повідомленням про захід та запрошення вчителів школи до участі.

Етап 3. В заклади освіти передані запрошення до участі з проханням зареєструватися.

Етап 4. Для остаточного визначення кількості учасників здійснено телефонне опитування шкіл відповідних районів.

Рисунок 1 - Типовий шаблон мікро-проекту безпосередньої організації заходу

Особливістю даного типу проектів є те, що джерелом фінансування є бюджетні кошти Фонду охорони навколишнього природного середовища. Економічна класифікація видатків бюджету здійснюється за кодом 2282 "Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку". За цим кодом здійснюються видатки на проведення культурно-мистецьких акцій, інформаційно-просвітницьких заходів як в Україні. В зв'язку з цим обов'язковою умовою є можливість при реалізації проекту здійснювати розрахунки саме за цим кодом класифікації видатків бюджету. Отже, для впровадження проекту передбачається формування OBS-структура проекту, що включає команду проекту, яка здійснює проект в організаційній структурі матричного типу. OBS-структура проекту приведена на рис.2.

Команда проекту включає керівника проекту і координаторів (менеджерів) двох напрямків – координатор безпосередньої організації заходу та координатор по роботі зі школами.

Основна задача керівника проекту полягає у організації виконання робіт проекту, координацію дій із виконавцями робіт (лекторами та тренерами), із Замовником та із організаційною структурою НТУ. Координатор роботи із закладами освіти організує запрошення вчителів визначених районів на захід. Координатор безпосередньої організації заходу здійснює управління командою мікро-проекту.

Учасникам пропонується заповнити три види анкет.

Анкета 1 відображує загальне ставлення освітян до проблеми, показує рівень їх обізнаності з питань поводження з відходами та готовність вирішувати проблему. Аналіз анкети дозволить оцінити існуючу ситуацію та рівень культури поводження з відходами на сьогоднішній день.

Анкета 2 дозволяє визначити внутрішні цінності учасників програми перед початком лекторію та тренінгу. Зрозуміти, чи відповідають запропоновані заходи програми наявному рівню сприйняття інформації.

Анкета 3 дозволяє визначити цінності учасників програми після проведення лекторію та тренінгу. Зрозуміти, чи вдалося донести проблему та шляхи її вирішення до учасників. Аналіз анкети 2 і 3 дозволить визначити, чи дозволяють проведені заходи програми підвищити рівень культури поводження з відходами як учасників, так і опосередковано інші верстви населення м.Києва.

Анкета 4 є зворотнім зв'язком, що дозволяє оцінити якість проведеного заходу. Аналіз анкети дозволить при врахуванні недоліків та зауважень учасників, покращити якість заходу та знизити ризики реалізації проекту.

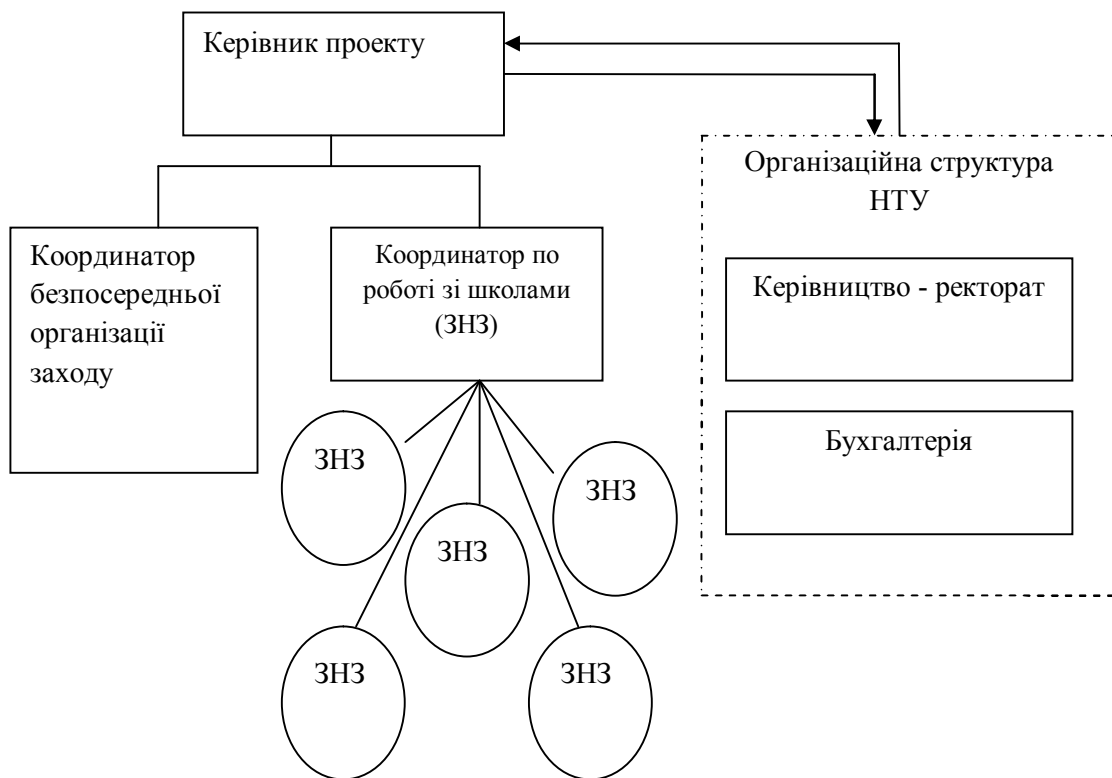

Рисунок 2 - OBS-структура проекту

Кількісний аналіз учасників інформаційного лекторію приведено в табл.2. До участі в заходах також було залучено 15 викладачів НТУ та 12 викладачів Університету "КРОК", 45 студентів Національного транспортного університету, 20 студентів Університету економіки та права "КРОК", представники громадської організації "Зелена бібліотека" та Національного природного парку "Голосіївський". Загальна кількість учасників визначених заходів – 352 особи.

Таблиця 2 – Кількісний аналіз учасників заходу

Дата	Райони	Кількість учасників	
		шкіл	вчителів
19.11.13	Голосіївський, Святошинський	40	50
21.11.13	Печерський, Шевченківський	39	56
28.11.13	Солом'янський, Подільський	27	48
10.12.13	Оболонський, Деснянський	25	45
13.10.13	Дарницький, Дніпровський	45	58
Загальна кількість		176	257

Враження від участі в лекторії та тренінгу приведені в табл.3.

Таблиця 3 – Враження від участі в лекторії та тренінгу

	Голосіївський Святошинськи й	Печерський Шевченківськи й	Подільський Солом'янськи й	Оболонськи й Деснянський	Дніпровськи й Данницький
Позитивні	36	45	33	43	49
Негативні	0	0	0	0	0
Утримались	14	11	15	2	9

Якісний аналіз проведених заходів показав, що найбільш активними були освітяни Печерського, Шевченківського районів, Дарницького та Дніпровського районів. Більшість учасників задоволена результатами тренінгу, високо оцінила фізичну зручність, організацію лекторію та тренінгу, атмосферу серед учасників, роботу лектора та тренера і роздатковий матеріал. Учасників цікавлять дані проблемні питання, вони хочуть мати більше інформації з питань поводження з відходами та готові до подальшої співпраці.

Результати анкетування свідчать про те, що вчителі міста гостро відчувають проблеми, пов'язані з ПВ, чітко усвідомлюють існуючі проблеми та пропонують ефективні шляхи їх вирішення. Відповіді на питання про рівень інформованості населення - *Чи цікавлять Вас проблеми, пов'язані з накопиченням та утилізацією відходів у м. Києві? Чи знаєте Ви, що в місті Києві впроваджується система роздільного збору відходів? Чи знаєте Ви, як виглядає контейнер для роздільного збору побутових відходів?* - свідчать про те, що в цілому освітяни знають про впровадження в місті системи роздільного збору ПВ та як виглядає контейнер роздільного збору (табл.4 та рис.3).

Таблиця 4 – Аналіз відповідей на інформаційні питання анкети

	Голосіївський Святошинський	Печерський Шевченківський	Подільський Солом'янський	Оболонський й Деснянський	Дніпровський й Данницький	Разо м
Чи цікавлять Вас проблеми, пов'язані з накопиченням та утилізацією відходів у м. Києві?						
Так	50	56	44	45	55	250
Ні	0	0	4	0	3	7
Чи знаєте Ви, що в місті Києві впроваджується система роздільного збору відходів?						
Так	48	44	40	40	49	221
Ні	2	12	8	5	9	36
Чи знаєте Ви, як виглядає контейнер для роздільного збору побутових відходів?						
Так	46	40	36	38	50	210
Ні	4	16	12	7	8	47

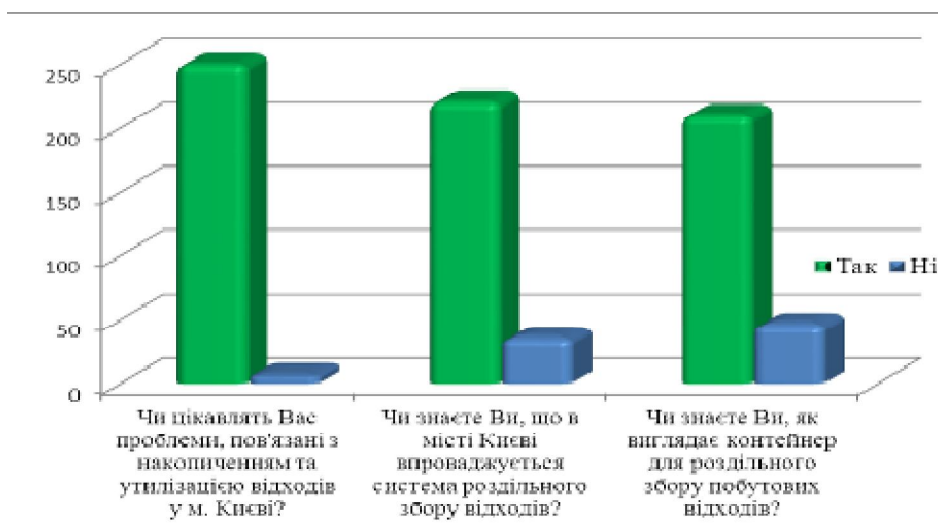

Рисунок 3 - Аналіз відповідей на інформаційні питання анкети

В той самий час, відповіді на питання практичного застосування роздільного збору свідчать про відсутність достатньої кількості контейнерів для роздільного збору ТПВ. Респонденти відмітили, що складно організувати роздільний збір в умовах сучасних квартир. До основних причин, що заважають впровадженню роздільного збору респонденти віднесли відсутність контейнера для роздільного збору відходів поблизу домівки та наявність сміттєзбірника в будинку. Результати анкетування по районах міста приведено в табл.5 та на рис.4 і 5.

Таблиця 5 – Аналіз відповідей на практичні питання анкети

	Голосіївський, Святошинський	Печерський, Шевченківський	Подільський Солом'янський	Оболонський Деснянський	Дніпровський Дарницький	Разом
Чи є поблизу Вашого будинку контейнер для роздільного збору відходів?						
Так	26	38	32	24	34	154
Ні	24	18	16	21	24	103
Ви розділяєте відходи, що утворюються у вас дома і викидаєте їх до різних контейнерів, у т.ч. до контейнера для роздільного збору відходів?						
Так	25	23	24	23	28	123
Ні	23	21	14	18	26	102
Іноді	2	12	10	4	4	32
Якщо не розділяєте побутові відходи у своїх оселях, що Вам заважає це робити:						
	Голосіївський, Святошинський	Печерський, Шевченківський	Подільський Солом'янський	Оболонський, Деснянський	Дніпровський, Дарницький	Разом
Відсутність контейнера	17	15	12	10	19	56
Наявність сміттєзбірника в будинку	2	5	2	4	5	16
Необізнаність	2	2	0	0	1	3
Відсутність бажання	0	1	0	0	0	1
Немає часу	2	0	0	0	1	1

Вчителі визнають, що найбільш зручним видом упаковки в сучасних умовах є полімерна: плівка, пакети та ін. та багаторазова: сумки, екопакети тощо. Хоч достатньо широко використовується і паперова упаковка: паперові пакети, коробки тощо. В той самий час населення готове відмовитися від одноразової упаковки. При виборі виду утилізації відходів, найбільш оптимальним респонденти вважають переробку ресурсоцінних (попередньо відсортованих) компонентів відходів. Переважна більшість респондентів готові долучитися до системи роздільного збору побутових відходів (табл.6).

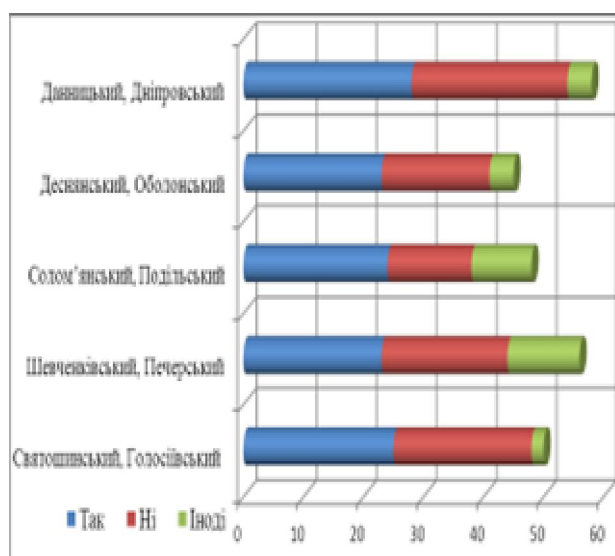

Рисунок 4 - Аналіз відповідей на питання "Ви розділяєте відходи, що утворюються у вас дома і викидаєте їх до різних контейнерів, у т.ч. до контейнера для роздільного збору відходів?"

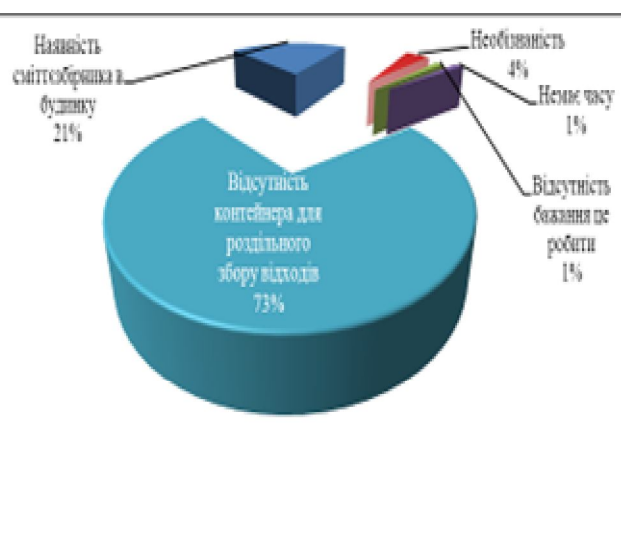

Рисунок 5 - Аналіз відповідей на питання "Якщо не розділяєте побутові відходи у своїх оселях, що Вам заважає це робити"

Таблиця 6 – Аналіз відповідей на питання анкети щодо упаковки

	Голосіївський, Святшинський	Печерський, Шевченківський	Подільський, Солом'янський	Оболонський, Деснянський	Дніпровський, Данницький	Разом
Який вид упаковки (тари) зручніший для Вас:						
Полімерна: плівка, пакети та ін.	14	18	18	14	18	82
Паперова: паперові пакети, коробки та ін.	12	12	16	4	8	52
Багаторазова: сумки, екоторби та ін.	10	14	8	22	28	82
Полімерна, паперова, багаторазова	4	4	2	0	0	10
Полімерна, паперова	4	6	2	0	0	12
Паперова, багаторазова	6	2	2	2	6	18
Чи готові Ви відмовитись від одноразової упаковки?						
Так	36	32	32	38	41	179
Ні	14	24	16	7	17	78
Який вид утилізації, на Вашу думку, найбільш оптимальний:						
Спалювання на спеціалізованих підприємствах	2	12	0	5	6	25
Захоронення на полігонах	0	0	0	0	0	0
Переробка ресурсоцінних (попередньо відсортованих) компонентів відходів	42	36	48	40	44	210
Чи готові Ви та Ваша сім'я долучитися до системи роздільного збору побутових відходів?						
Так	42	46	44	40	46	218
Ні	8	10	4	5	12	39

При відповіді на питання *Що, на Вашу думку, найбільше необхідно для залучення мешканців столиці до роздільного збору побутових відходів* – основним заходом респонденти вважають інформування населення про необхідність роздільного збору ТПВ (33%), важливим освітяти вважають збільшення екологічних штрафів (16%) та економічне заохочення населення (15%), а також поєднання цих методів. Результати анкетування представлені в табл.7.

Таким чином, аналіз відповідей свідчить про готовність респондентів приймати участь в програмі роздільного збору ПВ, при умові підвищення рівня обізнаності вчителів за рахунок збільшення кількості методичного та інформаційного матеріалу, проведення семінарів, тренінгів як для вчителів, так і для школярів, проведення конкурсів для молодших школярів, впровадження екологічних проектів збору та переробки відходів тощо.

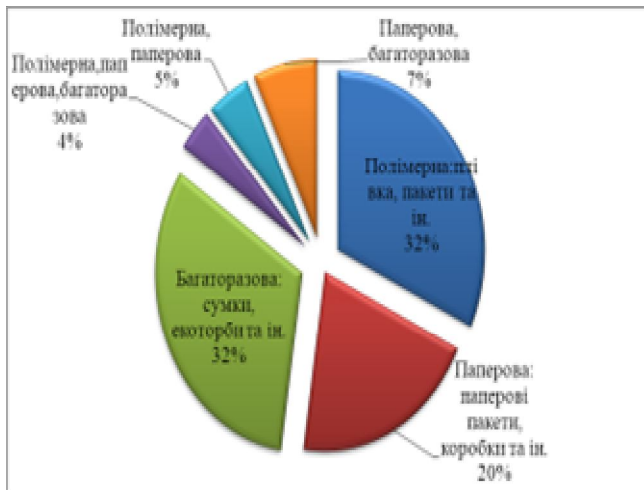

Рисунок 6 - Аналіз відповідей на питання "Який вид упаковки (тари) зручніший для Вас"

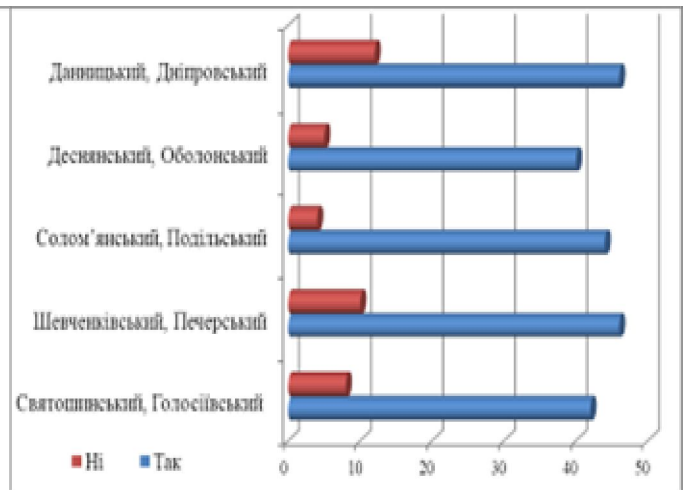

Рисунок 7 - Аналіз відповідей на питання "Чи готові Ви та Ваша сім'я долучитися до системи роздільного збору побутових відходів?"

Аналіз анкет 2 і 3 дозволяє проаналізувати якість сприйняття вчителями запропонованого матеріалу. В табл.8 і на рис.8 представлено результати аналізу впливу різних тем лекторію і тренінгу на цілісне сприйняття проблеми поводження з побутовими відходами. Аналіз показує, перед початком тренінгу найбільший вплив на сприйняття проблеми мають питання "Особливості вирішення проблем поводження з відходами в м. Києві" (41%) та "Підвищення екологічної свідомості населення і культури поводження з відходами як шлях вирішення проблеми" (43%). Після тренінгу пріоритет тем дещо змінився.

Таблиця 7 – Аналіз відповідей на питання анкети щодо залучення мешканців столиці до роздільного збору побутових відходів

	Голосіївський і Святошинський	Печерський, Шевченківський	Подільський, Солом'янський	Оболонський, Деснянський	Дніпропетровський, Дарницький	Разом
Економічне заохочення населення	8	8	10	4	8	48
Збільшення екологічних штрафів	4	6	10	11	22	53
Інформування населення про необхідність роздільного збору ТПВ	20	24	24	12	24	104
Економічне заохочення населення і інформування населення про необхідність роздільного збору ТПВ	6	4	8	8	16	42
Збільшення екологічних штрафів і інформування населення про необхідність роздільного збору побутових відходів	6	6	0	6	12	30
Економічне заохочення населення, збільшення екологічних штрафів і інформування населення про необхідність роздільного збору ТПВ	6	4	8	2	8	28
Економічне заохочення населення і збільшення екологічних штрафів	4	2	0	2	0	8

Таблиця 8 – Аналіз відповідей на питання "На Вашу думку, як вплинуть різні теми тренінгу на цілісне сприйняття Вами проблеми поводження з побутовими відходами? "

Тема	Ступінь впливу теми на цілісність сприйняття проблеми				
	не суттєво вплине	незначно вплине	більш-менш значно	значно вплине	суттєво вплине
Проблема утворення відходів – глобальна проблема сучасності	88	50	30	30	59
Міжнародний досвід організації ефективного поводження з відходами	50	78	50	29	50
Організація системи поводження з відходами в Україні	49	34	94	40	40
Особливості вирішення проблем поводження з відходами в м. Києві	30	39	38	110	40
Підвищення екологічної свідомості населення і культури поводження з відходами як шлях вирішення проблеми	30	40	29	54	104

Результати анкетування після участі у тренінгу представлені в табл.9. Відповіді респондентів ранжують теми тренінгу за критерієм отримання ними цінності (додаткових важливих знань) (найвища цінність – ранг 1, найнижча цінність – ранг 5).

Ранжування запропонованих тем після отримання інформації в процесі тренінгу дозволило вчителям запропонувати розподіл 10 навчальних годин між темами. Результати розподілу навчального часу за темами приведено в табл.10.

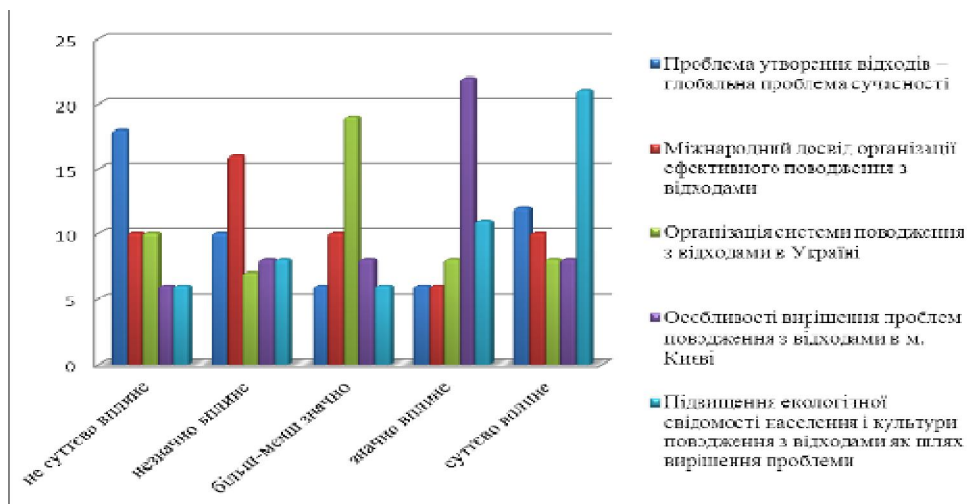

Рисунок 8 - Ступінь впливу теми на цілісність сприйняття проблеми

Таблиця 9 – Аналіз відповідей на питання "Як Ви проранжуєте теми тренінгу за критерієм отримання Вами цінності (додаткових важливих знань)"

Тема	Ранг за рівнем цінності				
	1	2	3	4	5
Проблема утворення відходів – глобальна проблема сучасності	40	38	40	74	65
Міжнародний досвід організації ефективного поводження з ПВ	60	55	29	60	53

Продовження таблиці 9

Організація системи поводження з відходами в Україні	40	30	130	40	17
Особливості вирішення проблем поводження з відходами в м. Києві	30	90	34	80	23
Підвищення екологічної свідомості населення і культури поводження з відходами як шлях вирішення проблеми	60	41	29	37	90

Таблиця 10 – Розподіл респондентами навчального часу на вивчення теми

Тема	Години на викладання					Рекомендований час на викладання теми
	1 год	2 год	3 год	4 год	5 год	
Проблема утворення відходів – глобальна проблема сучасності	84	120	24	21	8	2
Міжнародний досвід організації ефективного поводження з ПВ	96	108	24	12	17	1
Організація системи поводження з відходами в Україні	36	48	132	36	5	3
Особливості вирішення проблем поводження з відходами в м. Києві	36	132	72	11	6	2
Підвищення екологічної свідомості населення і культури поводження з ПВ як шлях вирішення проблеми	15	180	22	24	16	2
РАЗОМ						10

В своїх відповідях освітяни визначили ті питання, на які хотіли б знайти відповіді по цій темі.

До них відносяться проблеми застосування міжнародного досвіду поводження з відходами в Україні, особливості вирішення питання на державному рівні, ліквідація сміттєвих завалів під Києвом, утилізація відходів, особливості процесу сміттєспалювання, вирішення питань недостатньої кількості контейнерів для розділення ТПВ, вирішення проблеми зменшення відходів, утилізація батарейок, особливості роботи з деякими вторинними матеріалами, захоронення відходів, захоронення радіаційного відходів та хімічного забруднення, система організації переробки відходів, переробка та друге життя відходів, ресурсозбереження, енергозбереження, більше інформації про сучасні технологічні досягнення та сфери застосування відходів, організація розділення сміття на побутовому рівні у домогосподарствах, аналіз позитивних змін в Україні та Києві в питаннях поводження з відходами, технологія виробництва біогазу полігонів ПВ.

Крім тем поводження з відходами вчителів цікавить збільшення інформованості з питань антропогенного впливу людини на навколишнє середовище; екологічні проблеми м. Києва; виховання екологічної свідомості учнів; екологічне виховання населення; формування у молоді ціннісного ставлення до природи, міста, де живуть; забруднення акваторії Світового океану; питання чистоти питної води; проблема води і стану водних ресурсів; забруднення водоймищ; організація системи очищення води; засмічення берегів малих річок та струмків; загазованість м. Києва; шум як екологічний фактор впливу на здоров'я людини; ліквідація акустичного забруднення; забруднення атмосфери газами з автомобілів; наслідки глобального забруднення для життя людини і тварини; збереження рослинного та тваринного світу Землі; обмеження вирубки лісів; створення заповідників, національних природних парків; охорона рослин і тварин; організація зон відпочинку у місті; охорона здоров'я людини, збереження біорізноманіття; ресурсозбереження; різноманітність рослинних і тваринних ресурсів; моніторинг навколишнього середовища, якість питної води.

Учасники запропонували продовження розпочатої роботи і запровадити наступні заходи:

- проводити лекції, майстер класи та тренінги для школярів,
- проведення екологічних акцій та організація таких заходів для дітей,
- видання літератури для школярів середнього та старшого шкільного віку
- підготовка волонтерів, готових прийти в школу з цією темою,
- програми залучення учнів до екологічних проектів,
- майстер-клас використання відходів як вторинної сировини,
- заходи щодо підвищення рівня екологічної свідомості населення.

В ході тренінгу учасники розглядалися одночасно як об'єкти несилової взаємодії та експерти, що приймають оціночні рішення. Це дозволило дослідити механізм зміни інтроформаційного стану учасників тренінгу під впливом отримання додаткової інформації про об'єкти оцінювання. Інтроформаційний стан учасників трактується відповідно до базових положень теорії несилової взаємодії як стан, який відображає ставлення учасників до дійсності у вигляді певного ступеню згоди/незгоди і виражається певними проявами – "рухом" в напрямку "за" або "проти" [6, 7]. В якості об'єктів оцінювання виступали теми тренінгу, а основних параметрів інтроформаційного стану учасників - інформованість (упевненість учасника про "рух" оцінки в сторону збільшення/зменшення з урахуванням інформації про об'єкт оцінювання) та визначеність (упевненість учасника про силу «руху» оцінки в сторону збільшення/зменшення з урахуванням інформації про об'єкт оцінювання) [8]. При цьому, індикатором інформованості розглядалась зміна пріоритетності тем до і після проведення тренінгу, а індикатором визначеності – кількість годин, які, на думку експертів, доцільно виділити на викладання тем. Розрахунки проведені з використанням рангової та нечіткої шкал ступеню впливу інформації на цілісне сприйняття проблеми.

За результатами анкетування (анкети 2, 3) встановлено, що процес отримання учасниками тренінгу додаткової інформації стосовно об'єктів оцінювання дійсно змінює первісне ставлення до важливості кожної теми. Підтвердженням цьому є факт, що тільки близько 17% експертів практично не змінили свою первісну оцінку та 10% експертів змінили її незначно. При цьому 19% змінили свою первісну оцінку на діаметрально протилежну, 20% експертів – змінили її суттєво, 34% - змінили значно. За допомогою введеного коефіцієнту з діапазоном від «практично не змінився» до «діаметрально протилежно змінився» розраховано зміни інтроформаційного стану експертів у різних групах. Проведені розрахунки свідчать, що коефіцієнт складав від 0,52 до 0,74 для різних груп, при цьому середнє його значення склало 0,64. Відповідно до шкали це відповідає області суттєвих змін, яка визначена діапазоном значення коефіцієнту 0,7 – 0,9. Це дало підстави стверджувати, що проведені тренінги досягли своєї мети, а саме – забезпечили інформаційне супроводження впровадження в столиці системи роздільного збору побутових відходів, формування культури поведіння з побутовими відходами шляхом визначення кожним експертом тих аспектів поведіння з побутовими відходами, які вважаються для них особливо пріоритетними.

Крім того, учасники тренінгу розглядалися як носії цінностей, які є фактором організації тренінгів та раціонального управління ресурсами інформаційно-просвітницького проекту [9]. В даному випадку цінності розглядалися як додаткові важливі для учасників знання щодо поведіння з побутовими відходами. Виходячи з аксіоми про завжди існуючу певну неоднорідність цінностей учасників, в якості базового параметру вимірювань була обрана неоднорідність середовища інформаційно-просвітницького проекту, а його оцінювання здійснювалось за критерієм максимізації цінності всіх учасників проекту.

Формалізація цінностей учасників проекту здійснювалась за результатами опитування до і після тренінгу. Респондентам було запропоновано визначити ступінь впливу тем на цілісність сприйняття проблеми поведіння з побутовими відходами до тренінгу, а також проранжувати теми за критерієм отримання цінності після тренінгу та визначити найбільш раціональний розподіл навчальних годин між ними (анкети 2,3).

З використанням рангової шкали та шкали нечітких суджень для аналізу відповідей респондентів підтверджено, що для сформованих за територіальним принципом навчальних команд освітнє середовище є неоднорідним. Причому для трьох команд в процесі навчання неоднорідність збільшувалась, а для двох – зменшувалась. Після навчання стан середовища інформаційно-просвітницького проекту для трьох команд був суттєво неоднорідним, а для двох команд – припустимо неоднорідним. Переформування команд за критерієм максимізації цінності їх учасників дає можливість суттєво змінити показник неоднорідності середовища проекту. Реалізація такого переформування команд показала, що в процесі навчання можна забезпечити значне зменшення неоднорідності освітнього середовища, а для більшості команд після навчання стан освітнього середовища взагалі може стати однорідним.

Це дало підстави стверджувати, що освітній проект доцільно реалізовувати у чотири етапи: перший етап - загальне ознайомлення усіх учасників проекту одночасно з усіма навчальними темами; другий етап – виявлення ціннісних пріоритетів учасників стосовно кожної з навчальних тем; третій етап - формування навчальних команд за критерієм максимізації цінностей їх учасників; четвертий етап – навчання сформованих навчальних команд за ціннісно-орієнтованими навчальними програмами.

Також виявлено, що найбільший інтерес до початку реалізації освітнього проекту викликали навчальні теми 4 "Особливості вирішення проблем поводження з відходами в м. Києві" та 3 "Організація системи поводження з відходами в Україні". Проте після навчання серед тем, від яких учасники навчальних команд отримали найбільшу цінність, були названі тема 5 "Підвищення екологічної свідомості населення і культури поводження з відходами як шлях вирішення проблеми" та тема 3 "Організація системи поводження з відходами в Україні". За критерієм максимізації цінності учасників навчальних команд найбільшу однорідність мала б команда з 28-ми осіб (коефіцієнт неоднорідності освітнього середовища складає 0,16 при граничному значенні однорідності середовища 0,14, а відносної однорідності – 0,24). Для цієї команди під час навчання основну увагу доцільно було б приділити темам 4 та 5. В такий спосіб стає можливим забезпечити можливість реалізації ціннісно-орієнтованої навчальної програми інформаційно-просвітницького проекту.

Висновки. Таким чином, на основі креативного шаблону проекту проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань роздільного збору побутових відходів розроблено та впроваджено проект "Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами". В результаті якого проведено 5 лекторіїв та тренінгів (майстер-класів) у відповідності до календарного плану, в яких прийняло участь 257 вчителів з 176 шкіл Голосіївського, Святошинського, Печерського, Шевченківського, Солом'янського, Подільського, Деснянського, Оболонського, Дарницького та Дніпровського районів. До участі в заходах було залучено 15 викладачів НТУ та 12 викладачів Університету "КРОК", 45 студентів НТУ, 20 студентів Університету "КРОК", представники громадської організації "Зелена бібліотека" та Національного природного парку "Голосіївський". Загальна кількість учасників визначених заходів – 352 особи.

Аналіз результатів впровадження проекту дає підстави стверджувати, що інформаційно-просвітницький проект доцільно реалізовувати у чотири етапи: загальне ознайомлення усіх учасників проекту одночасно з усіма навчальними темами; виявлення ціннісних пріоритетів учасників стосовно кожної з навчальних тем; формування навчальних команд за критерієм максимізації цінностей їх учасників; навчання сформованих навчальних команд за ціннісно-орієнтованими навчальними програмами.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Володькіна В.В. Еколого-економічна оцінка ефективності проектів програми поводження з побутовими відходами в місті Києві на 2010 - 2015 роки / В.О. Хрутьба, В.В. Володькіна, В. А. Зерук // матеріали міжнар. наук.-практ. конф. з питань запобігання кліматичним змінам "Клімат і місто" (на прикладі м. Києва) (м.Київ, 5-6 червня 2013 р.) / М-во охорон.навколишн.природн.середов., Київський держ. ун-т ім.Т.Г.Шевченка. – К.:КДУ ім.Т.Г.Шевченка, 2013. – 120 с.
2. Хрутьба В.О. Основи управління проектами і програмами поводження з відходами в транспортно-дорожньому комплексі. Монографія. / В.О. Хрутьба — К.: НТУ, 2013. — 192 с.
3. Картавий А.Г. Аналіз програми поводження з відходами регіону як об'єкту управління / А.Г. Картавий, В.О. Хрутьба, К.М.Шкльода // Вісник Національного транспортного університету. – К: НТУ, 2010. - Випуск 20. – С.149-155.
4. Хрутьба В.О. Реалізація просвітницької складової комплексної моделі сміттєзбирання при управлінні проектом роздільного збору ТВП: матеріали IV наук.-практ.конф. ["Охорона навколишнього середовища промислових регіонів як умова сталого розвитку України"] (м.Запоріжжя, 11-12 грудня 2008 р.) / М-во освіти і науки, Запорізька державна інженера академія – Запоріжжя: ЗДІА, 2008. – С.63.
5. Зерук В.А. Розробка моделі проекту інформаційно-просвітницького проекту щодо роздільного збору ТПВ в Києві / В.О. Хрутьба, В.А. Зерук //Збірка тез доповідей LXVIII наук.-практ.конф.науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів НТУ (16-18.05.12 р., м. Київ) - К.: НТУ, 2012. - С.85.
6. Тесля Ю.М. Несиловое взаимодействие: Монография. - К.: Кондор, 2005. - 196с.
7. Тесля Ю.М. Введение в информатику природы: Монография / Ю.М. Тесля. – К.: Маклаут, 2010. – 255 с.
8. Medvedieva E. Introformation model of the project evaluation / Elena Medvedieva, Alyona Evdokimova // ТЕКА Commission of Motorization Power Industry in Agriculture, 2013, Vol.13, №4, p.149-160.

9. Федечко А.І. «Цінність» як базова категорія управління освітніми проектами / А.І. Федечко // Матеріали роботи секції 6 XIX наук.-практ. конф. [“Університет і регіон: проблеми сучасної освіти”] (31.10 – 01.11.2013, м. Луганськ). – Луганськ: Ноулідж, 2013. - С.96-100.

REFERENCES

1. Khrutba V., Volodkina V., Zeruk V. (2013) Ecological and economic evaluation of projects' waste management program in Kiev in 2010 - 2015 years. Climate and the City: proc. of international scientific and practical conference on prevention of climate change. Kyiv: Shevchenko KSU. 120. (Ukr).
2. Khrutba V. (2013) Fundamentals of projects and programs of waste management in the transport sector: monograph. Kiev: NTU. 192. (Ukr).
3. Kartaviy A., Khrutba V., Shkloda K. (2010) Analysis of the waste management program of the region as an object of management. Bulletin of National Transport University. 20. 149-155. (Ukr).
4. Khrutba V. (2008) Implementation of the educational component of the integrated model of waste collection in project management of separate waste collection. Environmental Protection industrial regions as a condition for sustainable development of Ukraine: proc. of IVth scientific conference. Zaporozhye: ZSEA. 63. (Ukr).
5. Khrutba V., Zeruk V. (2012) The development model of the project information and educational project for the separate collection of waste in Kiev: Proc. of the LXVIII scientific conference for scientific and pedagogical staff, graduate students and structural divisions of NTU. Kyiv: NTU. 85. (Ukr).
6. Teslja Ju. (2005) Non-force interaction: monograph. Kiev: Condor. 196. (Russ).
7. Teslja Ju. (2010) Introduction to the informatics of nature: monograph. Kiev: Maklout. 255. (Russ).
8. Medvedieva E., Evdokimova A. (2013) Introformation model of the project evaluation. TEKA Commission of Motorization Power Industry in Agriculture. 13(4). 149-160. (Engl.)
9. Fedechko A. (2013) «Value» as base category of the educational project management. University and region: problems of modern education: proc. of section 6 of the XIXth scientific and practical conference. Luhansk: Knowledge. 96-100. (Ukr).

РЕФЕРАТ

Хрутьба В.О. Особливості інформаційно-освітніх проектів в Регіональних програмах поводження з відходами / В.О. Хрутьба, А.В. Євдокимова, А.І. Федечко // Управління проектами, системний аналіз і логістика. — К. : НТУ, 2013. — Вип. 11.

В статті представлені результати впровадження інформаційно-освітніх проектів в регіональних програмах поводження з відходами.

Метою роботи є аналіз результатів впровадження інформаційно-освітніх проектів в Регіональних програмах поводження з відходами.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі задачі:

- розробка креативного шаблону проекту проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань роздільного збору побутових відходів;
- особливості управління проектом "Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами";
- аналіз заходів проекту;
- результати впровадження проекту.

На основі креативного шаблону проекту проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань роздільного збору побутових відходів розроблено та впроваджено проект "Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами". В результаті якого проведено 5 лекторіїв та тренінгів (майстер-класів) у відповідності до календарного плану, в яких прийняло участь 257 вчителів з 176 шкіл Голосіївського, Святошинського, Печерського, Шевченківського, Солом'янського, Подільського, Деснянського, Оболонського, Дарницького та Дніпровського районів. До участі в заходах було залучено 15 викладачів НТУ та 12 викладачів Університету "КРОК", 45 студентів НТУ, 20 студентів Університету "КРОК", представники громадської організації "Зелена бібліотека" та Національного природного парку "Голосіївський". Загальна кількість учасників визначених заходів – 352 особи.

Аналіз результатів впровадження проекту дає підстави стверджувати, що освітній проект доцільно реалізовувати у чотири етапи: загальне ознайомлення усіх учасників проекту одночасно з усіма навчальними темами; виявлення ціннісних пріоритетів учасників стосовно кожної з навчальних

тем; формування навчальних команд за критерієм максимізації цінностей їх учасників; навчання сформованих навчальних команд за ціннісно-орієнтованими навчальними програмами.

Результати статті можуть бути використані при реалізації Регіональних програм поводження з відходами та для формування інформаційно-просвітницької складової програми.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: РОЗДІЛЬНИЙ ЗБІР ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ, ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ, ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКІ ЗАХОДИ.

ABSTRACT

Khrutba V., Evdokimova A., Fedechko A. Features of information and educational projects in regional programmes waste management. Project management, systems analysis and logistics. Kyiv. National transport university. 2013. Vol. 11.

In the article the results of implementation of information and education projects in regional waste management programs are presented.

The aim is to analyze the results of the implementation of information and education projects in regional waste management programs.

These tasks have been stated:

– to develop a creative project template carrying out awareness-raising activities on separate collection of waste;

– to define managerial features of the project "Organization and thematic lectures, trainings on household waste management";

– to analyze the project activities;

– to analyze results of the project.

On the basis of creative template of the informative-elucidative project on questions of separate collection of domestic wastes the project "Organization and realization of thematic lectures, trainings on points of handling domestic wastes" is worked out and implemented. As a result of that 5 lectures and trainings (master-classes) in accordance with a calendar plan are hold, in that 257 teachers took part from 176 schools of Goloseevskiyi, Svyatosinskyi, Pecherskyi, Shevchenkivskiyi, Solomenskyi, Podilskiyi, Desnyanskyi, Obolon, Dsrnitskyi and Dnepr districts of Kiev. To participating in project 15 teachers and 45 students of NTU and 12 teachers and 20 students of "KROK" University were involved, as well as representatives of public organization "The Green library" and "The National natural park "Goloseevskiyi". A common amount of participants was 352 persons.

The analysis of the implemented project results make possible to assert, that an educational project it is expedient to realize in four stages: common acquaintance of all participants with all educational themes at once, exposure of the valued priorities of participants on each of educational themes, forming of educational commands by the criterion of participants' values maximization, educating of the formed commands using the valued-oriented tutorials.

The results of the article can be implemented in regional programs of handling wastes for forming their informatively-educative parts.

KEY WORDS: SEPARATE COLLECTION of DOMESTIC WASTES, HANDLING WASTES, INFORMATIVELY-EDUCATIVE EVENTS.

РЕФЕРАТ

Хрутьба В.А. Особенности информационно-образовательных проектов в Региональных программах обращения с отходами / В.А. Хрутьба, А.В. Евдокимова, А.И. Федечко // Управление проектами, системный анализ и логистика. - К.: НТУ 2013. - Вып. 11.

В статье представлены результаты внедрения информационно - образовательных проектов в Региональных программах обращения с отходами.

Целью работы является анализ результатов внедрения информационно - образовательных проектов в региональных программах обращения с отходами.

Для достижения этой цели были поставлены следующие задачи:

– разработка креативного шаблона проекта проведение информационно - просветительских мероприятий по вопросам раздельного сбора бытовых отходов;

– особенности управления проектом "Организация и проведение тематических лекториев , тренингов по вопросам обращения с бытовыми отходами";

– анализ мероприятий проекта;

– результаты внедрения проекта .

На основе креативного шаблона проекта проведение информационно - просветительских мероприятий по вопросам раздельного сбора бытовых отходов разработан и внедрен проект "Организация и проведение тематических лекториев, тренингов по вопросам обращения с бытовыми отходами". В результате которого проведено 5 лекториев и тренингов (мастер-классов) в соответствии с календарным планом, в которых приняло участие 257 учителей из 176 школ Голосеевского, Святошинского, Печерского, Шевченковского, Соломенского, Подольского, Деснянского, Оболонского, Дарницкого и Днепровского районов. К участию в мероприятиях были привлечены 15 преподавателей НТУ и 12 преподавателей Университета "КРОК", 45 студентов НТУ, 20 студентов Университета "КРОК", представители общественной организации "Зеленая библиотека" и Национального природного парка "Голосеевский". Общее количество участников указанных мероприятий - 352 человека.

Анализ результатов внедрения проекта дает основания утверждать, что образовательный проект целесообразно реализовывать в четыре этапа: общее ознакомление всех участников проекта одновременно со всеми учебными темами, выявление ценностных приоритетов участников по каждой из учебных тем, формирование учебных команд по критерию максимизации ценностей их участников, обучение сформированных учебных команд ценностно-ориентированными учебными программами.

Результаты статьи могут быть использованы при реализации региональных программ обращения с отходами и для формирования информационно-просветительской составляющей данной программы.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: РАЗДЕЛЬНЫЙ СБОР БЫТОВЫХ ОТХОДОВ, ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ, ИНФОРМАЦИОННО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЕ МЕРОПРИЯТИЯ.

АВТОРИ:

Хрутьба Вікторія Олександрівна, кандидат технічних наук, доцент, Національний транспортний університет, кафедра екології і безпеки життєдіяльності, e-mail: hrutba@mail.ru, тел. 099-262-10-97, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 312.

Євдокимова Альона Вікторівна, аспірант, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, e-mail: alyona_ev@ukr.net, тел. 0503072992, кв. Молодіжний, 20а, м. Луганськ, 91034.

Федечко Альона Ігорівна, аспірант, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, e-mail: alena-fedechko@mail.ru, тел. 0509402948, кв. Молодіжний, 20а, м. Луганськ, 91034.

AUTHORS:

Khrutba Viktoriia A., Ph.D in Technical Science, National Transport University, associate professor Department of Ecology and Safety of Vital Functions, e-mail: hrutba@mail.ru, tel. +38099-262-10-97, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 312.

Evdokimova Alyona V., graduate student, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, e-mail: alyona_ev@ukr.net, tel. 0503072992, Molodizhny bl., 20a, Luhansk, 91034, Ukraine.

Fedechko Alyona I., graduate student, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, e-mail: alena-fedechko@mail.ru, tel. 0509402948, Molodizhny bl., 20a, Luhansk, 91034, Ukraine.

АВТОРЫ:

Хрутьба Виктория Александровна, кандидат технических наук, доцент, Национальный транспортный университет, кафедра экологии и безопасности жизнедеятельности, e-mail: hrutba@mail.ru, тел. 099-262-10-97, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 312.

Евдокимова Алена Викторовна, аспирант, Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля, e-mail: alyona_ev@ukr.net, тел. 0503072992, кв. Молодежный, 20а, г. Луганск, 91034.

Федечко Алена Игоревна, аспирант, Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля, e-mail: alena-fedechko@mail.ru, тел. 0509402948, кв. Молодежный, 20а, г. Луганск, 91034.

РЕЦЕНЗЕНТЫ:

Рач В.А., доктор технічних наук, завідувач кафедри управління проектами та прикладної статистики, професор, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Луганськ, Україна.

Воркут Т.А., доктор технічних наук, завідувач кафедри транспортного права та логістики, професор, Національний транспортний університет, Україна

REVIEWERS:

Rach V., Engineering (Dr), professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, Luhansk, Ukraine.

Vorkut T., Engineering (Dr), professor, Natsionalny transport universitet, Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТЫ:

Рач В.А., доктор технических наук, заведующий кафедрой управления проектами и прикладной статистики, профессор, Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля, Луганск, Украина.

Воркут Т.А., доктор технических наук, заведующий кафедрой транспортного права и логистики, профессор, Национальный транспортный университет, Украина

УДК 342.924

UDC 342.924

ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ФУНКЦІЙ І ПОВНОВАЖЕНЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Щербатюк Н.В., кандидат юридичних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Чичирко С.В., кандидат юридичних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Денисюк О.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна

THE PROBLEM OF SEPARATION OF FUNCTIONS AND POWERS THE LOCAL ORGANS OF EXECUTIVE POWER AND THE BODIES OF LOCAL GOVERNMENT

Shcherbatyuk N.V., Law (Dr.), associate professor, National Transport University, Kyiv, Ukraine

Chychyrko S.V., Law (Dr.), associate professor, National Transport University, Kyiv, Ukraine

Denysyuk O.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ПРОБЛЕМЫ РАЗГРАНИЧЕНИЯ ФУНКЦИЙ И ПОЛНОМОЧИЙ МЕСТНЫХ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

Щербатюк Н.В., кандидат юридических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Чичирко С.В. кандидат юридических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Денисюк Е.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Актуальність статті. Правова система України в останні роки постійно знаходиться у стані реформування, для удосконалення організації усіх сфер соціально-економічного та суспільно-політичного життя. Однією з основних умов функціонування будь-якої демократичної держави є належна організація державного управління та місцевого самоврядування. Для цього необхідно здійснювати реформування як вищих та центральних, так і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, щоб знайти оптимальне поєднання державних та місцевих інтересів.

Органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади покликані вирішувати питання місцевого значення. Від ефективності їх взаємодії буде залежати рівень життя населення. Наразі, ефективного механізму взаємодії між цими органами не існує, адже не вирішеною залишається проблема розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями. Зважаючи на вищевикладене, дана проблема є актуальною та досить складною і тому потребує ґрунтовного дослідження пошуку шляхів її вирішення.

У різні часи проблема діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, дослідження функцій даних органів та розмежування їх повноважень порушувалися